

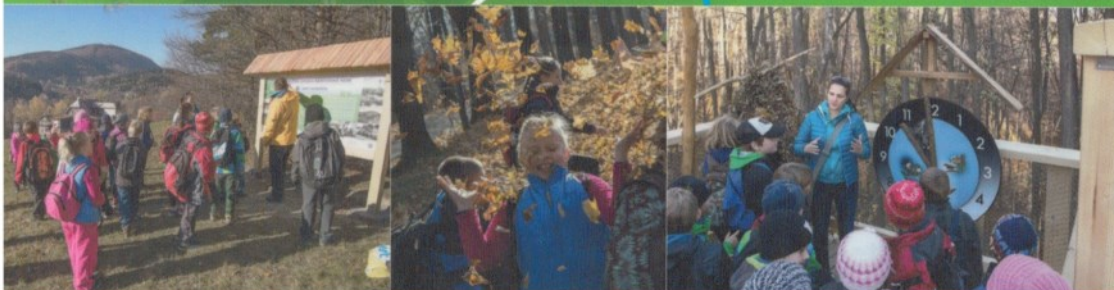

- 1 AREÁL JIŘÍHO RAŠKY P
- 2 ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ
- 3 BESKYDSKÉ NEBE
- 4 BOSÝ CHODNÍČEK
- 5 U OBRÁZKU, LURDSKÁ KAPLE
- 6 MAŘENČINA STUDÁNKA
- 7 PAMÁTNÍK BŘETISLAVA BARTOŠE
- 8 U ŘEKY LUBINY

— TRASA NAUČNÉ STEZKY (3 km)

..... ZKRÁCENÍ TRASY

— PROPOJENÍ NÁSTUPNÍHO
A VÝSTUPNÍHO STANOVISŤE (700 m)

ZŘIZOVATEL STEZEK, VYDAVATEL:

Město Frenštát pod Radhoštěm
se sídlem nám. Míru 1, Frenštát pod Radhoštěm, PSČ 744 01
Tel.: +420 606 756 313

GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ: Lemon Interactive, s. r. o.

ROK VYDÁNÍ: 2015

neprodejně

Na odborné spolupráci se podílelo Muzeum Novojičínska, příspěvková organizace,
Správa CHKO Beskydy a Záchraná stanice Bartošovice.

NAUČNÁ STEZKA BESKYDSKÉ NEBE

TŘI KILOMETRY PŘÍRODY, HISTORIE, POZNÁNÍ A ZÁBAVY
NA HOREČKÁCH U FRENŠTÁTU POD RADHOŠTĚM

STEZKA V KORUNÁCH STROMŮ
BOSÝ CHODNÍČEK
AREÁL JIŘÍHO RAŠKY

Investice do vaší budoucnosti
Evropská unie
PODPOROVÁNO Z EVROPSKÉHO FONDU
PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ

VÍTEJTE NA HOREČKÁCH

Naučná stezka Beskydské nebe vás provede lokalitou zvanou Horečky. Ty jsou tvořeny souborem nevelkých kopců (malé hory – horečky), které v malém měřítku charakterizují celé Beskydy. Horečky se rozkládají na katastru Frenštátu pod Radhoštěm a Trojanovic a spadají do CHKO Beskydy.

Stezku můžete absolvovat v libovolném směru, prohlídku můžete zahájit na kterémkoli z osmi zastavení. Seznámíte se s historií sportovního i kulturního dění v této jedinečné lokalitě. Projdete se po bosém chodníčku. Můžete rozjímat u Lurdské kaple, občerstvit se u Mařenčiny studánky a kochat se výhledem z Bartošovy vyhlídky. Naučíte se rozeznávat dravé ptáky podle jejich siluet. Stezka v korunách stromů vám ukáže, jak bohatá je zdejší fauna.

3
km

DĚLKA
NAUČNÉ STEZKY

155
m

PŘEVÝŠENÍ
NAUČNÉ STEZKY

428
schodů

PODÉL
SKOKANSKÉHO MŮSTKU

TRASA JE STŘEDNĚ NÁROČNÁ
(VEDE PO ASFALTOVÝCH I LESNÍCH CESTÁCH)

S KOČÁRKEM JE PRŮJEZDNÁ JEN ČÁST TRASY
(CHODNÍK ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ, BESKYDSKÉ NEBE,
BOSÝ CHODNÍČEK A LURDSKÁ KAPLE)

STEZKA JE PŘÍSTUPNÁ SE PSY
(JEN NA CHODNÍK ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ S KOŠÍKEM)

NAUČNÁ STEZKA BESKYDSKÉ NEBE

1

AREÁL JIŘÍHO RAŠKY

2

ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ

3

BESKYDSKÉ NEBE

4

BOSÝ CHODNÍČEK

5

U OBRÁZKU, LURDSKÁ KAPLE

6

MAŘENČINA STUDÁNKA

7

PAMÁTNÍK BŘETISLAVA BARTOŠE

8

U ŘEKY LUBINY

foto: www.davidsrubar.cz

Bezbariérový
přístup

1 AREÁL JIŘÍHO RAŠKY

HOREČKY SPORTOVNÍ

Frenštát pod Radhoštěm a jeho okolí patří k tradičním oblastem lyžařského sportu. Začátky organizovaného lyžování v Beskydech jsou spojeny s činností Pohorské jednoty Radhošť, Klubu českých turistů, Sokola, a Svazu lyžařů. Datují se okolo roku 1910. Prvními lyžaři byli němečtí úředníci z Moravské Ostravy vyškolení v lyžařském umění v Alpách, později – v letech 1912 až 1914 již byly na Pustevnách pořádány nedělní kurzy pro pokročilé lyžaře. Nejúspěšnější lyžařskou disciplínou od začátku 60. let je ve Frenštátě p. R. skok na lyžích. Největší postavou tohoto sportu i celého československého lyžování všech dob je bezesporu frenštátský rodák Jiří Raška (4. 2. 1940 – 20. 1. 2012). V roce 1968 vybojoval ve francouzském Grenoblu pro Československo první zlatou medaili ze ZOH.

Na počest jeho úspěchu byl v letech 1968–1973 vybudován na Horečkách lyžařský skokanský areál, ve kterém už desítky let vyrůstají další reprezentanti, kteří šíří slávu města a celé České republiky.

Frenštátský lyžařský areál nese od 1. 9. 2012 jméno olympijského vítěze a mistra světa Jiřího Rašky. Nad vchodem do hlavní budovy můžete vidět pamětní desku.

2 ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ

Stezka „Život v korunách stromů“ je 85 metrů dlouhý bezbariérový chodník nad roklí potoka Vlčák na Horečkách. Provede vás domovem lesních tvorů. V nejvyšším místě stezky budete stát 16 metrů nad zemí.

Na stezce je celkem 6 zastavení:

- 1 CO SE SKRÝVÁ POD KÚROU
- 2 PTAČÍ HODINY
- 3 POHLED DO PTAČÍCH PŘÍBYTKŮ
- 4 ŽIVOT SOV
- 5 KRÁL BESKYDSKÉHO NEBE
- 6 PŘÍBĚH ČÁPA ČERNÉHO

Na těchto zastaveních se vám zábavnou formou představí obyvatelé zdejšího lesa. Se všemi druhy živočichů, kteří jsou na stezce prezentováni, se můžete potkat v oblasti Horeček a okolních hor.

Spolu se Stezkou v korunách stromů tvoří jeden celek také expozice „Beskydské nebe“, která je pojata jako zastřešení pódia amfiteátru na Horečkách.

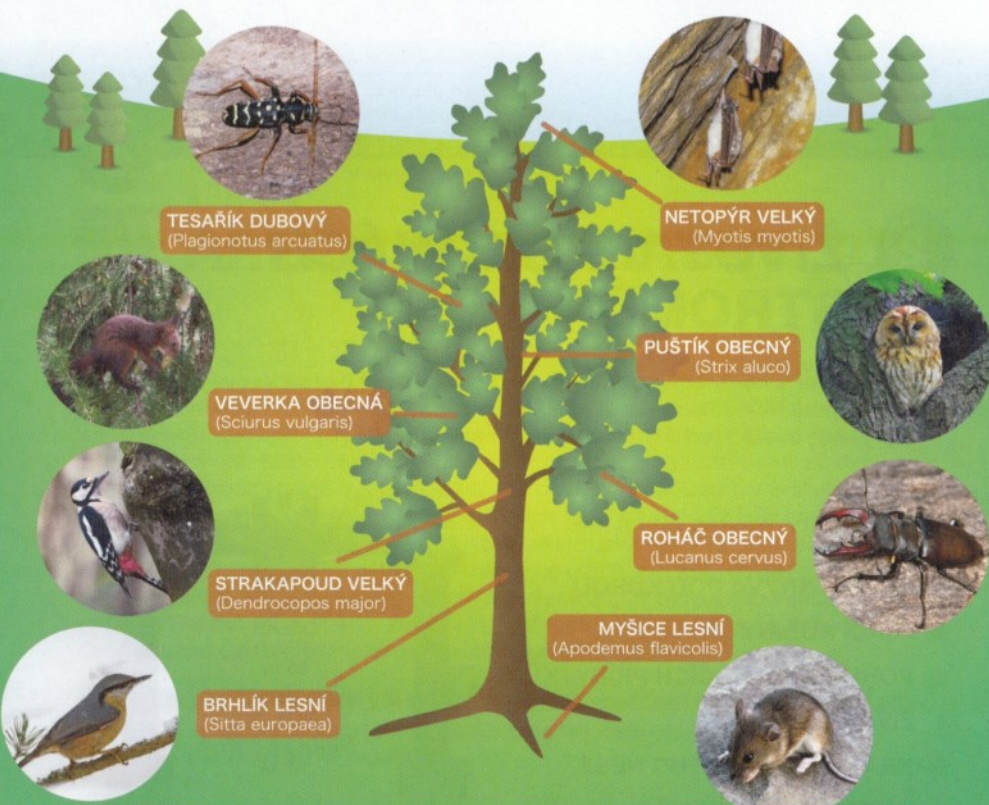
Buďte všíímaví a ohleduplní k obyvatelům lesa i k ostatním návštěvníkům stezky. Přejeme vám příjemný zážitek.

PROVOZNÍ DOBA

Pravidla pohybu
na trase upravuje
provozní řád.

1. dubna	–	31. května	8.00 – 17.00 hodin
1. června	–	31. srpna	8.00 – 19.00 hodin
1. září	–	30. září	8.00 – 18.00 hodin
1. října	–	31. října	8.00 – 16.00 hodin
1. listopadu	–	31. března	stezka a expozice uzavřeny

CO SE SKRÝVÁ POD KŮROU

NĚKTERÉ DRUHY JSOU NA STROM VÁZANÉ POTRAVNĚ, PRO JINÉ ZNAMENÁ ÚTOČIŠTĚ. JSOU I TAKOVÉ DRUHY ŽIVOČICHŮ, KTERÉ STRÁVÍ NA JEDNOM STROMĚ CELÝ ŽIVOT. U JINÝCH JE NA STROM VÁZANÉ JENOM JEDNO VÝVOJOVÉ STADIUM.

ŽIVOT NA STOMĚ

Strom (v tomto případě dub) si můžeme představit i jako přírodní „sídlíště“. V jeho větvích, dutinách, v kmeni i v kořenech bydlí spousta živočichů. Mezi kořeny bychom našli stonožky, mnohonožky, larvy roháčů, nosorožků a zlatohlávků, v dutinách pak hnízda včel a sršňů, pod kůrou mravence, larvy tesaříků, lumků, krasců, komárů, i štírky. Nejvíce hmyzích druhů je vázáno právě na duby. Na jednom dubu najdeme 500 až 1000 druhů hmyzu. Nejvíce druhů živočichů a rostlin je vázáno na staré, nemocné a odumírající stromy. Typickými organismy, které žijí v souladu se stromem, jsou houby. Biologická hodnota stromu roste s jeho věkem.

Na listech dubů se často objevují kulaté duběnky. Vznikají tak, že samička žlabatky napichne vrchol pupene a naklade do něj vajíčka. Larvy, které se vylihnou, dráždí při svém růstu okolní pletivo, takže se místo normálních výhonků tvoří kulovité útvary, které hmyz používá jako úkryt i jako potravu. Asi po šesti měsících opouští hmyz duběnku otvorem, který si prokouše.

PTAČÍ HODINY

SOJKA OBEČNÁ
(Garrulus glandarius)

PĚNKAVA OBEČNÁ (Fringilla coelebs)

PĚNICE ČERNOHLAVÁ
(Sylvia atricapilla)

Zpěv ptáků je velmi úzce svázán s dobou rozmnožování. Pokud je zima mírná, ptáci se začínají ozývat již v únoru. Navečer po slunečném dnu začínají ladit první pokusy zpěvu kosí, sýkory, pěnkavy nebo brhlík lesní. S delšími dny, stále vyšší teplotou a návratem poutníků z teplejších krajín, se zesiluje ptačí švitoření.

Pěvecké vystoupení je převážně výsadou samečků. Tito dávají zpěvem oznámení, že zde obhajují hnízdní teritorium s dostatkem potravy, budou se ucházet o přízeň samičky a mají místo pro společný domov – hnízdo.

Pokud se naučíme rozeznávat, kdo je autorem ptačího zpěvu, pak si můžeme sestavit „ptačí hodiny“ sami – zde a nebo v místě svého bydliště. Na každém místě je sestava ptáků jiná. Stačí se už jen dívat na hodinky a vše zaznamenat do svého zápisníku.

Ptačí zpěv trvá celý den. Začíná velmi brzy před rozedněním a pokračuje dlouho do noci.

V okolí stezky v korunách stromů byla zatím zaznamenána přítomnost 55 druhů ptáků.

Některé druhy se ozývají nejčastěji v určitou denní dobu:

21:00 – 02:00

02:00 – 03:00

03:00 – 04:00

04:00 – 05:00

puštík obecný či kalous ušatý
kos černý, červenka obecná,
rehek zahradní, drozd zpěvný,
budníček větší nebo kukačka obecná
pěnkava obecná, špaček obecný,
sýkora koňadra, střízlík obecný,
strakapoud velký
žluna zelená
a přidávají se další a další druhy

POHLED DO PTAČÍCH PŘÍBYTKŮ

PUŠTÍK OBECNÝ

MOUDIVLÁČEK LUŽNÍ

ČÁP ČERNÝ

Materiál na stavbu si ptáčci nosí v zobáčku nebo v pařátkách. Nalétají přitom mnoho kilometrů. Pečlivě proplétají větvičky jednu s druhou a navíc je spojují rostlinnými vlákny, přidat mohou i pružné kořinky, lýko a pokud najdou provázek, zapletou jej do hnízda také.

Hnízdem může být jen prohlubenina v zemi nebo dolík vystlaný trávou. Nejdokonalejší hnízda si v korunách stromů či v houštinách splétají pěvci. Drozdí si hnízdní kotlinku vymazávají i blátem. Dravci budují svá hnízda vysoko na stromech. Datlové a strakapoudi hnízdí v dutinách, které si sami vytvářejí, sovy naopak je po nich osidlují, vlastní hnízdní dutiny si nestaví. Ledňáčci říční si budují nory v hlinitých březích řek či na okrajích písečných lomů.

O kukačkách se tvrdí, že jsou hnízdní paraziti – vajíčka ukládají do cizích hnízd.

Budky a umělé hnízda

Ptákům pomáháme v hnízdění stavbou budek a umělých hnízd. Pokud ještě dřeviny nejsou vzrostlé, jako základ hnízda jim může posloužit kapsa ze snopku lískových či jiných proutků, přivázaného za horní i dolní konec ke kmeni.

Mistr stavitel MOUDIVLÁČEK LUŽNÍ (Remiz pendulinus)

Nevniká ani zbarvením, ani zpěvem. Je ale vynikajícím architektem a stavitelem. Konkurovat mu v jeho umění mohou snad jen afričtí snovači. V naší přírodě však jeho stavitelské umění nemá obdoby.

Zimu tráví moudivláčci u Středozemního moře. Na přelomu března a dubna se k nám vrací. Samečci, kteří přilétají dříve než samičky, si vyhlédnou místo poblíž vody a pustí se do stavby uměleckého díla. Každý z nich si vybere tenkou větvičku břízy, vrby nebo topolu a na ni připevní kostru hnízda z divokého chmele nebo kopřiv. Pak přijdou na řadu stěny z měkkého chmýří z nažek topolů a vrb. Pokud je hnízdo pěkné, projeví o něj brzy zájem samička a ve stavbě pokračují společně. Pokud ne, pustí se sameček do stavby nového domova.

ŽIVOT SOV

SOVY (Strigiformes)

Jsou to masožraví ptáci dobře přizpůsobení k nočnímu lovu. Mají výborný zrak a sluch. Prsty mají porostlé peřím a zakončeny silnými drápy. Čtvrtý prst, tzv. vratiprst se může otočit dopředu i dozadu. Sovy mají maskovací zbarvení, načechnuté měkké peří jim umožňuje naprosto tichý let. V Evropě žije 13 druhů sov.

Oči jsou přizpůsobené k vidění ve dne i v noci. Zorný úhel ostrého vidění sov je 160 stupňů, hlavu mohou otočit až o 270 stupňů.

Uloví-li sova hraboše, přeláme mu zobákem kosti, rozmačká ho a vcelku polyká. Přes den odpočívá na stromě většinou na stejném místě. Pod stromem pak nacházíme nestavitelné zbytky potravy v podobě vývržků.

Z rozborů vývržků PUŠTÍKA OBECNÉHO pod jedním stromem jsme zjistili, že chytil a spolknul:

9 myšic	2 drozdy kvíčaly
7 potkanů	1 hraboše mokřadního
5 plchů lesních	1 hraboše polního
4 drozdy zpěvné	1 plšika lískového
3 myšice temnopásé	1 červenku obecnou
2 myši domácí	1 vrabce domácího
2 rejsky obecné	1 brhlíka lesního

KULÍŠEK NEJMENŠÍ (*Glaucidium passerinum*) je naše nejmenší sova. Je velký asi jako kos. Váží asi 60 gramů a rozpětí křídel má 35 cm. Ozývá se táhlým a ke konci stoupajícím houkáním.

KALOUS UŠATÝ (*Asio otus*) sedává ve dne na větvích stromů. Typická jsou jeho péřová ouška, která může sklopit. Ozývá se hlubokým a tlumeným „hůh“.

PUŠTÍK BĚLAVÝ (*Strix uralensis*) je druhá největší sova Beskyd. Rozšířila se zde přirozeně ze Slovenska. Můžeme ji pozorovat i ve dne. Ozývá se hlubokým houkáním.

PUŠTÍK OBECNÝ (*Strix aluco*) je naší nejhodnější sovou. Má nápadně velkou hlavu. Společně se sovou pálenou jsou jedinými našimi sovami, které mají tmavohnědé oči. Samec se od setmění ozývá táhlým chvějivým houkáním „hů-huhuhuhů“.

KRÁL BESKYDSKÉHO NEBE

OREL SKALNÍ (*Aquila chrysaetos*)

Orlí skalní vždy patřili a patří k nejobdivovanějším zástupcům živočišné říše. Jako vzor majestátnosti, vznešené krásy a síly, byli nesčetněkrát zobrazeni v erbech a znacích šlechtických rodů, panovníků a i celých zemí. Také v dnešní době zdobí znaky mnoha států, měst a obcí. Bohužel ani tato skutečnost tomuto majestátnímu dravci nezajistila ochranu. V českých zemích byl člověkem vyhuben na přelomu 19. a 20. století.

O jeho návrat do české přírody se postarali ochránci přírody (ZO ČSOP Nový Jičín – více na www.csopnj.cz) provozující záchranou stanici v Bartošovicích a to v úzké spolupráci s kolegy ochraňují na Slovensku a dalšími institucemi. V rámci projektu „Návrat orla skalního do ČR“ bylo v letech 2006 až 2015 vypuštěno do volné přírody v Beskydech a Oderských vrších celkem 25 mláďat orla skalního. Díky tomuto unikátnímu projektu dnes již orl skalní na Moravě opět hnízdí a stal se trvalou součástí avifauny ČR. Podrobné informace o projektu jsou na webových stránkách projektu: www.orelskalni.cz.

Základní biologická data:

Samec váží 2,9 až 4,5 kg a mnohem větší samice 3,8 až 6,6 kg, rozpětí křídel mají mezi 1,9 až 2,4 m.

Orlí pohlavně dospívají ve 3 až 6 letech.

Nejčastější umístění hnízd je v nadmořské výšce 600–1200 m n. m. Hnízdí na stromech nebo na skalních terasách. Hnízdění probíhá od konce března, kdy začínají snůžky. Inkubace trvá 42 až 45 dní. Mláďata opouštějí hnízdo na přelomu července a srpna. Karpatská populace orlů skalních vyvádí téměř výhradně pouze 1 mládě.

Orl skalní má velmi široké spektrum potravy od drobných zemních hlodavců až po lišku. V zimě se v jeho potravě velmi často objevují také uhynulá zvířata, plní tak sanitární funkci. Je predátorem menších šelem a dravců. V potravním řetězci sehrává významnou roli.

PŘÍBĚH ČÁPA ČERNÉHO

ČÁP ČERNÝ (*Ciconia nigra*)

Třída: ptáci. **Řád:** brodiví. **Výskyt:** Evropa a Asie severně od Himaláje, izolovaná hnízdiště jsou v Přední Asii a v jihovýchodní Africe. **Biotop:** lesní porosty s tůňmi, bažinami a potoky od nížin až do hor. **Potrava:** malé ryby, obojživelníci, plazi, větší hmyz, malí ptáci a savci. **Hmotnost:** 2,4–3,2 kg. **Délka těla:** 95–100 cm. **Rozpětí křídel:** 173–205 cm. **Věk:** až 18 let.

Jsou to tažní ptáci, kteří přezimují v tropech. Dospělí jedinci mají zobák a nohy hnědočervené (při hnízdění světlivě červené). Na rozdíl od známějších bílých čápů si staví hnízdo v lesích na vysokých stromech a používají ho opakovaně. Pokaždé ho kus přistaví, takže časem může mít obrovské rozměry. Hnízdí jednotlivě od dubna do srpna jednou ročně. Samice snáší 2–6 vajec, na kterých sedí 32–38 dní oba rodiče. Oba také mláďata na hnízdě krmí nejméně další dva měsíce (až 73 dní) a další dva týdny je přikrmují už po opuštění hnízda. V Beskydech hnízdí 10 až 20 párů. **Patří mezi silně ohrožené druhy živočichů.**

Příběh čápa černého z Trojanovic

Jsem čáp černý, narodil jsem se a vyrostl na nedalekém Radhošti. Táta pochází z pralesa Razula ve Velkých Karlovicích a máma se narodila v pralesi Salajka, kousek od Bumbálky. Moje partnerka pochází ze Slovenska. Potkali jsme se v Beskydech při hledání potravy a od té doby jsme spolu. Teď bydlíme v Trojanovicích, kde máme hnízdo na obrovské jedli. Potravu si hledáme v jezírkách a tůňkách, kde žije dost skokanů a čolků. V říčkách Lomná a Lubina chytáme ryby, občas si pochutnáme na nějakém vodním rejskovi nebo malé užovce. Vyhovuje nám, když máme klid u jídla i doma. Naopak nám vadí lidé, kteří v lese dělají hluk.

Když v září a říjnu odlétáme do Afriky, potkáváme se s kamarády z jiných zemí na velkém čapím shromaždišti v Izraeli. Let do Afriky je hodně nebezpečný a mnoho z nás cestou zahyne. Někteří po cestě narazí do drátů elektrického vedení, jiní zahynou při škaredém počasí a špatném větru, hodně kamarádů mi zastřelili lovci ve Středomoří. My se však nebojíme a táhneme po tisíce let starých migračních trasách. Cesta do zimovišť je dlouhá 4000 km, takže každý rok nalétáme až 8000 km. Za jeden den uletíme 100 až 300 km, někteří borci zmáknou až 500 km. Musí být ale dobré počasí. Do Trojanovic se vracíme už koncem března nebo začátkem dubna. Ve stejné době se vrací i špačci, čejky nebo skřivani. Těšíme se, až se s Vámi potkáme někde u potoka nebo na kopci. Moc prosíme, jen nám nechoďte kolem hnízda, když zahříváme vajíčka nebo krmíme mláďata. Děkuje.

BESKYDSKÉ NEBE

Expozice Beskydské nebe je pojata jako zastřešení pódia amfiteátru na Horečkách. Pod střechou je zavěšeno 7 siluet letících dravců. Jejich velikosti odpovídají skutečným velikostem dravců, kteří se vyskytují v oblasti Moravskoslezských Beskyd. Králem beskydského nebe je orel skalní s rozpětím křídel přes dva metry. Expozice Beskydské nebe v sobě spojuje prvky kulturní a turistické infrastruktury a má vzdělávací přesah. Na expozici Beskydské nebe přímo navazuje stezka „Život v korunách stromů“, která začíná i končí přímo za budovou amfiteátru.

VLÁDCI BESKYDSKÉHO NEBE – KRÁSNÍ A OHROŽENÍ

OREL SKALNÍ (Aquila chrysaetos)

Orel skalní je majestátní nádherný dravec. Už pro svou velikost je nezměnitelný s dalšími druhy. Rozpětí jeho křídel může dosahovat 190 až 220 cm. V přírodě se ptáci mohou dožít prokazatelně až 38 let, v zajetí i více než 50. Většinou snášejí dvě vejce, ale přežívají pouze starší mládě. Za potravu mu slouží ježci, holubi, kuny, mladé lišky, zajáci, menší hlodavci, obojživelníci i plazi.

VČELOJED LESNÍ (Pernis apivorus)

V letu je včelojed stejně velký jako káně, ale jeho silueta je jiná. Včelojed má užší a delší křídla, delší ocas a obvykle je štíhlejší. Prozradit ho může také typické „tleskání křídly“ – při hájení teritoria mává křídly tak mohutně, že se nad hřbetem spojí s dobře slyšitelným tlesknutím. 85 % potravy tohoto potravního specialisty tvoří vosy a čmeláci, jejichž hnízda vyhrabává v zemi.

POŠTOLKA OBECNÁ (Falco tinnunculus)

Samička poštolky je velká asi jako hrdlička, samec je asi o čtvrtinu menší. Rezavohnědá záda mají samci zdobené tmavými skvrnkami a samice příčnými tmavými proužky. Poštolka je velmi přizpůsobivá, často hnízdí v lidských sídlech, kde využívá větrací šachty, výklenky, římsy, či dokonce květinové truhlíky.

KÁNĚ LESNÍ (Buteo buteo)

Káně lesní patří k našim nejběžnějším dravcům. Za letu má široká křídla a krátký zakulacený ocas. Často sedá na vyvýšených místech – stromech podél silnic nebo telegrafních sloupech, kde číhá na hlodavce. Právě ti tvoří dominantní složku její potravy.

JESTŘÁB LESNÍ (Accipiter gentilis)

Jestřáb je středně velký dravec. Dospělí ptáci jsou svrchu tmavohnědí a šedohnědí, spodinu těla mají bílou s hustým příčným vlnkováním. Za letu je prozradí relativně krátká a široká křídla a dlouhý ocas s příčnými pruhy. Jeho kořisti jsou ptáci a savci do velikosti zajíce, ty však zvládnou ulovit jen silné samice, které jsou podstatně větší, než samci.

OSTŘÍŽ LESNÍ (Falco subbuteo)

Tohoto sokolovitého dravce, který je velký asi jako poštolka, prozradí v letu dlouhá, srovinitě zahnutá křídla a poměrně krátký ocas. Dalšími poznávacími znaky jsou tmavý „vous“ na tváři a rezavé „kalhotky“. Jeho vynikající letové schopnosti ho předurčují k lovu vysoce pohyblivé kořisti. V jeho jídelníčku se tak objevují hlavně vlašťovky, jiřičky a velké množství létajících hmyzu.

KRAHUJEC OBECNÝ (Accipiter nisus)

Sameček (svrchu bídicově šedý) je menší než hrdlička zahradní, samice (svrchu šedohnědá) naopak výrazně větší. Za letu vyniká dlouhý ocas a poměrně krátká křídla. V malém dravci tepe srdce velkého lovce. Na kořist, kterou tvoří hlavně drobní ptáci, se vrhá prudkým útokem. Často ji pronásleduje tak divoce, že se ocitne v přímé blízkosti lidí.

4 BOSÝ CHODNÍČEK

Ogari a cěrky za časů našich prababiček létaly po kopcích bosky. Na boty nebylo, a když už bylo děcko obuté, tož tak to enem když šlo v zimě do školy. Na pastvě pak bosé děcka vyváděly a hrály všelijaké hry. Tož pochod' po bosém chodníčku s holů nohů a vyzkoušej, jaké to je, když šlapeš na všecko možné. Šak je to zdravé.

Sundejte si boty a projděte se tak jako za starých časů pěkně naboso po našem bosém chodníčku. Ten najdete kousek pod zvoničkou Strážkyni Beskyd. Vyzkoušejte, jaké to je projít se po kamení, kůře nebo borových šiškách, tak jako tenkrát ogari a cěrky na pastvě. Přitom si krásně promasírujete chodidla a pokud se vám to zalíbí, tak se ani neobouvejte. Vždyť v trávě se nejlépe chodí naboso. Jen pozor na včelky. Poté, co se projdete, si můžete zkusit zahrát jednu z takzvaných „ogarských her“, které hrály za starých časů děcka na pastvě.

Prospěšnost chůze naboso: Tím, jak se holá chodidla při chůzi dotýkají povrchových nerovností, jako jsou například drobné oblázky, větvičky a štěrky, jsou neustále stimulovány jednotlivé akupresurní body, které zodpovídají za funkci tělesných orgánů. Zároveň jsou drážděny nervové receptory, které aktivují v činnost svaly, které jsou při chůzi v obuvi téměř či zcela nečinné. Tato stimulace prospívá jak fyzickému, tak duševnímu zdraví. Ze zdravotního hlediska je tedy občasná chůze bez bot jednoznačně prospěšná.

HRY NA PASTVĚ

Na jastřaba

Hraje se podobně jako na ovečky a na vlka. Jedno dítě stojí proti skupince dětí a říká: Děcka, ja su jastřab. Kdo sa bojí jastřaba? Děti odpovídají: Žádný, žádný a rozběhnou se proti jastřabovi, který je chytá. Koho chytí, je jastřab. Jastřabů může být i několik a hra probíhá stejně.

Válání huně

Několik dětí si lehne těsně vedle sebe na zem a na ně si lehne napříč další, které chytí dvě proti sobě čelem stojící děti za nohy a ruce a přetahují ho přes ležící, kteří se ve směru pohybu kutálejí.

Zdroj: Jana Šamánková, VSPT Sedmikvítek

NENÍ VALAŠKA JAKO VALAŠKA

Víte, že ovečky, které možná uvidíte na louce u zvoničky nebo jinde na Horečkách, jsou čistokrevné Valašky? Opravdu! Jde o ovečky starobylého plemene Valašská ovce. Tato hrdá, skromná a krásná zvířata s sebou přivedli přes hřebeny hor z východu první osadníci Beskyd – Valaši. Valašky dokázaly čelit těžkým životním podmínkám v horách. Po jejich dlouhém hrubém rouně stéká déšť jako po šindelové střeše.

Kaple P. Marie
na HOREČKÁCH.

5 U OBRÁZKU, LURDSKÁ KAPLE

KAPLE PANNY MARIE LURDSKÉ

Lurdská kaple je postavena jako stylizovaná jeskyně zapuštěná do svahu. V roce 1902 ji nechala vybudovat manželka továrníka Bumbaly z Frenštátu pod Radhoštěm jako dík za navrácení zdraví. Ve 30. letech 20. století věnoval pan Choleva kapli zvonek. V roce 1978 usilovali frenštátští komunisté o její zbourání, jelikož dle jejich názoru působila jako bunkr. Kaple však stojí na katastru Trojanovic a tím unikla zvůli úředníků Městského Národního Výboru Frenštát p. R.

LÍPA U OBRÁZKU

Ještě na počátku 20. století tvořila modlitba samozřejmou součást života. V neděli a ve svátcích měli lidé čas na důraznější modlitby, procházky nebo návštěvy příbuzných, známých, sousedů. Zvláštními svátky bývaly poutě. Účastí na nich vzdávali lidé úctu příslušnému světci – patronovi kostela či kapličky. Toho pak lidé prosili o ochranu a pomoc. Ve Frenštátě se konaly hned dvě poutě, na sv. Martina v „dolním“ a na sv. Jana Křtitele v „horním“ kostele. U kapličky na Horečkách se konala navíc poutňová mše svatá ve Svatodušní neděli.

6 MAŘENČINA STUDÁNKA

Toto místo je neodmyslitelně spjato s Josefem Kalusem, básníkem, který byl nazýván frenštátským slavíkem. Byl to on, kdo přiblížil kulturní veřejnosti v Praze, Brně i Olomouci krásu Valaška, život jeho obyvatel, bohatství lidových písní, tanců, krojů, pohádek a pověstí. Kalusovo zátiší u Mařenčiny studánky na rozcestí nad Vlčím potokem bylo vybudováno v letech 1930 až 1937 především zásluhou frenštátského Okrašlovacího spolku. V roce 1930 byly do kamene u studánky vyryty Kalusovy verše:

*Studánko čistá, z rosných perel tkaná,
buď žehnána a všemi milována,
žíznivě napoj, když jdou kolem tebe,
a vlož jim do nitra kus svého nebe.*

V červenci 1937 byl v době frenštátských Krajevých slavností odhalen pomník Josefa Kaluse. Bronzová busta je dílem Jana Knebla. Dnes ji najdete ve Frenštátě pod Radhoštěm.

Josef Kalus (16. 2. 1855 – 11. 12. 1934)

se narodil ve Frenštátě p. R. jako čtrnácté dítě chudého tkalce. V době, kdy tovaryšoval ve Šternberku, se začal cilevědomě zaměřovat na básnickou tvorbu. Od roku 1877 publikoval v pražském literárním časopise Lumír. Jeho verše obdivoval J. V. Sládek, J. Vrchlický, J. Zeyer a další známí autoři. Chtěl se stát učitelem a tak absolvoval za jediný rok celou měšťanskou školu a poté učitelský ústav. Básnickovu památku připomíná ve Frenštátě p. R. každoročně recitační soutěž základních a středních škol s názvem Kalusův chodníček.

Maruška

*Maruško moje, valašská ty krásko,
hior našich vtělená ty smutná lásko,
jdi mezi dívky písní očistěna
a vypravuj, co útrap snese žena.*

*Ó vypravuj, jak mstí se lásky vina,
jak všechno štěstí jako pavučina
se rozpadá, vzpomínka jen zbude
a od hořkého pláče oko rudé.*

*I mezi hochy zajdí ostýchavě,
když ku milenkám chystají se právě,
tvou tvář-li uzří zoufalou a bledou,
snad nezradí je, k pláči nepřivedou.*

*Ó zajdí v horách do každé chatky,
ke krbu sední, vdechní do pohádky
své lásky děj utkaný z utrpení –
ať lásky nešťastné už v světě není!
(Valašsko v písních)*

7 PAMÁTNÍK BŘETISLAVA BARTOŠE

Zdejší památník je věnován Břetislavu Bartošovi, českému malíři původem z Frenštátu pod Radhoštěm. Narodil se 7. 5. 1893 v rodině malíře pokojů. I přes finanční problémy vystudoval pražskou uměleckou akademii. V roce 1914 pomohl založit umělecký spolek Koliba, který byl moravským konkurentem pražské Umělecké besedy.

Záhy po ukončení studií ale vypukla 1. světová válka a mladý malíř musel narukovat ke 100. pěšímu pluku v Itálii. Jeho pacifistické smýšlení mu ale bránilo v účasti na válečném vraždění a tak v červenci 1915 utekl do italských zákopů. V zajateckém táboře si za poslední peníze pořídil malířské potřeby a maloval výjevy ze života zajatců, ale také vzpomínky na rodný kraj. V lednu 1917 byl přeložen do československého zajateckého tábora. Stal se tak jedním z prvních členů Československého dobrovolnického sboru. Československá armáda byla po pár měsících v Itálii legalizována a Bartoš odjel do Foligna jako desátník 31. pluku. Brzy byl poslán k výzvědným hlídkám I. armády, aby maloval výjevy ze života na frontě i na odpočinku. Po válce pracoval krátce v Památníku Odboje, ale kvůli těžké nemoci odešel do výslužby. Zemřel předčasně 28. června 1926 v Horních Mokropsech u Prahy.

Obrazy Břetislava Bartoše můžete vidět v Muzeu Novojičínka ve Frenštátě p. Radhoštěm.

8 U ŘEKY LUBINY

KOLÉBKA ČESKÉ TURISTIKY

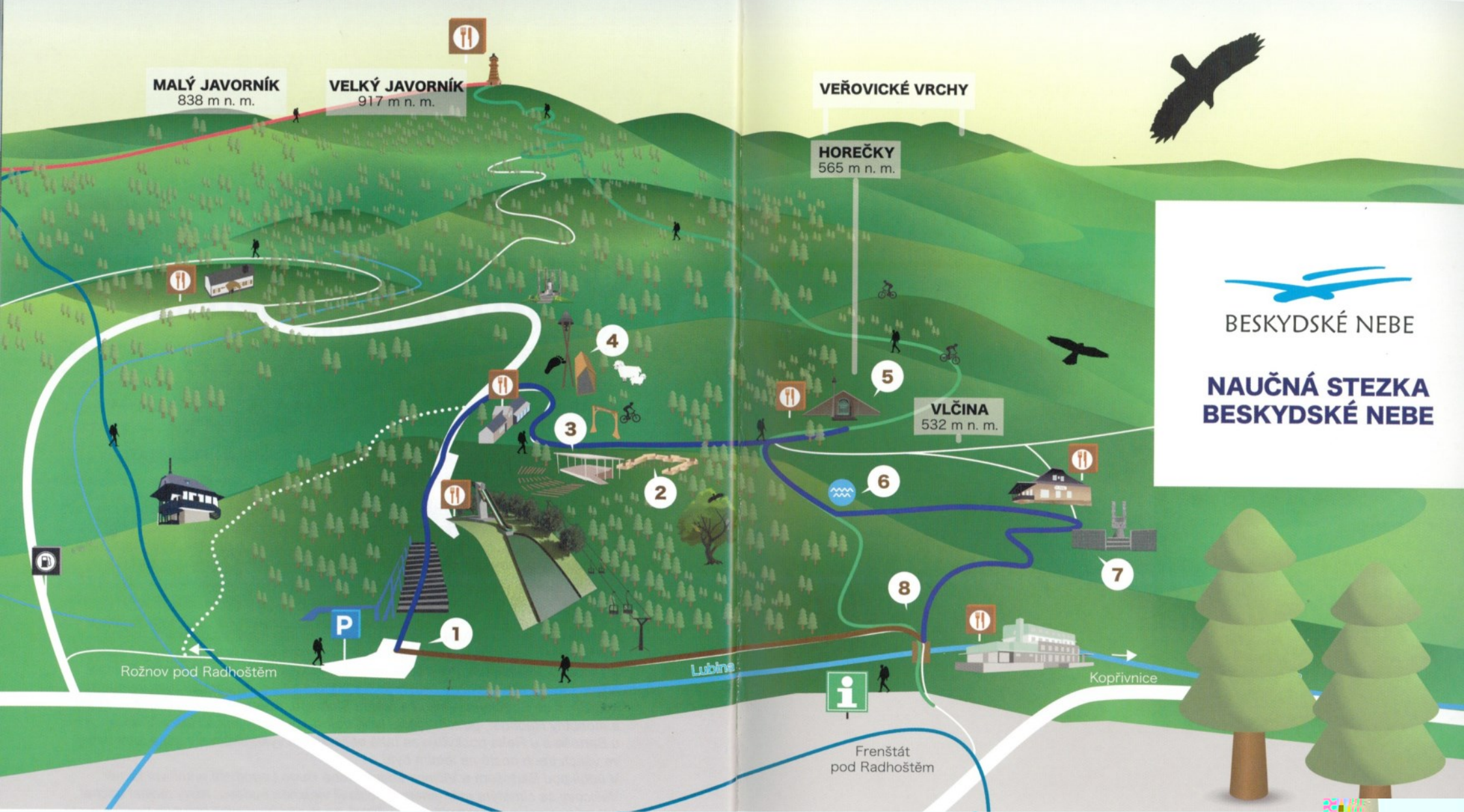
V roce 1884 zde byl založen první turistický spolek v českých zemích – Pohorská jednota Radhošť. Když její členové neuspěli se záměrem na zakoupení pozemku na Pustevnách, realizovali se na Horečkách. V letech 1885–1886 zde vybudovali dvě vyhlídky „Milá domovina“ a „Libušínka“. Zřídili a označili turistické chodníky, o které pak od roku 1903 pečoval nově vzniklý Okrašlovací spolek.

Jiří Felix popsal ve své knize VLASTIVĚDA MORAVSKÁ – FRENŠTÁTSKÝ OKRES z roku 1908 Horečky takto:

Na západě od města ve vzdálenosti asi dvaceti minut rozkládá se malebné předhůří Javorníků, pahorkatina „Horečky“: Pavlova, Bartošova, Vlčina, Rekova, Zadní. Pohorská jednota „Radhošť“ zřídila zde pěkné chodníky a opatřila je lávkami, nyní pokračuje týmž směrem okrašlovací spolek. Na Bartošově Horečce s rozhledny „Milá domovina“ nad sráznou romantickou „šplízou“ (břidlice hlinitá), kol jejíž úpatí bystrá Lubina se vine, jest malebný pohled na město s Ondřejníkem a Lysou Horou v pozadí.

Nad údolím „Vlčího potoka“ zřídila obec v roce 1905 hostinec nazvaný „Vlčina“. S návrší nad hostincem je daleký rozhled, za jasné pohody možno viděti částečně „Praděd“ v Jeseníkách. Přečísané panorama skýtá se divákovi s Horečky Rekou, odkud možno přehlédnouti celé město s údolím a nádherným pásmem velebných hor: Smrk se Smrkem, Velkou a Malou Stovolou, Kněhyni, Noříčí, Okruhlé, Mjaší a mohutný Radhošť, pozadí města tvoří trojhrbetý Ondřejník a Hůrky. V hostincích u Bartoše a u Reka poskytuje se také občerstvení výletníkům a v době letní bývají ve všech třech hosté na letním bytu.

V údolí pod Bartošem a Vlčinou koupil hrabě Hugo Logothetti primitivní lázně Vašicovy se síratým pramenem a postavil vkusnou budovu. Nový majitel nechal území geology prozkoumati, kteří ujišťují, že je zde v nevelké hloubce horký síratý pramen.

BESKYDSKÉ NEBE

NAUČNÁ STEZKA BESKYDSKÉ NEBE

1 AREÁL JIŘÍHO RAŠKY	5 U OBRÁZKU, LURDSKÁ KAPLE
2 ŽIVOT V KORUNÁCH STROMŮ	6 MAŘENČINA STUDÁNKA
3 BESKYDSKÉ NEBE	7 PAMÁTNÍK BŘETISLAVA BARTOŠE
4 BOSÝ CHODNÍČEK	8 U ŘEKY LUBINY

 TRASA NAUČNÉ STEZKY
(3 km)
 PROPOJENÍ NÁSTUPNÍHO
A VÝSTUPNÍHO STANOVISTE
(700 m)

DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA

112	EVROPSKÉ ČÍSLO TÍSNOVÉHO VOLÁNÍ
155	ZÁCHRANNÁ SLUŽBA
158	POLICIE
156	MĚSTSKÁ POLICIE
150	HASIČI